

Omaniku ootused ASile Tallinna Lennujaam

Riigi osalemise põhjused äriühingus

AS Tallinna Lennujaam on äriühing, millel on strateegilist, avalikku ja ärilist huvi kandvad eesmärgid. Äriühingu peamine strateegiline eesmärk on suurendada rahvusvahelisi lennuühendusi läbi selleks vajalike investeeringute ja soodustusmeetmete ning tagada turuosalistele avatud juurdepääs lennuliikluse korraldamiseks vajalikule taristule.

Riik peab äriühingus osalemist vajalikuks, kuna lennujaamataristu ja lennuühenduste kasv on kriitilise tähtsusega ettevõtluse ja turismi arengu, Eesti konkurentsivõime kasvu ning julgeoleku ja regionaalse arengu seisukohalt.

Eesti Vabariik omab osalust ASis Tallinna Lennujaam järgmistel kaalutlustel:

- tegemist on riigile strateegiliselt olulise, avalikust huvist lähtuvat teenust osutava äriühinguga, kellest sõltub Eesti rahvusvaheliste lennuühenduste kvaliteet ning kes tagab teenusevalmiduse ka tsiviilkriiside, muude konfliktide või riigikaitseliste vajaduste korral;
- äriühing käitab Eesti peamist rahvusvahelist lennujaama ning oma hallatavaid regionaalseid lennujaamu, tagades riigi rahvusvahelise ja riigisisese ühenduvuse ning toetades seeläbi inimeste liikuvust, ettevõtlust, investeeringuid, turismi ja tasakaalustatud regionaalarengut;
- riik tagab äriühingu kaudu kõikidele turuosalistele avatud ja läbipaistva ligipääsu õhutranspordi toimimiseks vajalikule lennujaama taristule;
- äriühingu hallatavad lennujaamad moodustavad osa Eesti kriitilisest taristust ning omavad olulist rolli riigikaitse, elanikkonnakaitse ja kriiside lahendamise võimekuse tagamisel;
- riigi osalus võimaldab tagada lennujaamataristu pikaajalise toimimise ka olukordades, kus kõik tegevused ei ole äriliselt tasuvad, kuid on vajalikud avalike huvide ja riiklike eesmärkide saavutamiseks;
- riigi omand võimaldab suunata äriühingu investeeringuid ja arengut selliselt, et tagatud oleks lennujaamade võimekus vastata tulevastele majandus-, julgeoleku- ja liikuvusvajadustele.

Üldised ootused äriühingule

AS Tallinna Lennujaam lähtub oma tegevuses heast ühingujuhtimise tavast ning integreerib vastutustundliku ja kestliku juhtimise põhimõtted nii strateegiasse kui ka igapäevasesse tegevustesse, olles eeskujuks heade juhtimistavade, sotsiaalse ja keskkonnavalase vastutuse ning kõrge ärikultuuri poolest.

Äriühingu tegevust peab toetama:

- toimiva kvaliteedijuhtimise ja sisekontrollisüsteemi olemasolu, sh riskijuhtimise põhimõtete järjepidev rakendamine, mis võimaldab riske regulaarselt hinnata ja tõhusalt maandada ning korruptsiooni ja huvide konflikte ennetada;

- läbipaistvus ja vastutustundliku ettevõtluse põhimõtetest lähtumine, hinnates muuhulgas ühingu ärisuhteid ja partnereid ning vältides mistahes ebaetilisi ärisuhteid isikute ja institutsioonidega, kes ohustavad Eesti Vabariigi iseseisvust sh Vene Föderatsiooni ja Valgevene Vabariigiga;
- majandusliku, keskkonna- ja sotsiaalse mõju arvestamine otsuste tegemisel, investeringute planeerimisel, riskide kaardistamisel ning sisekontrolli- ja juhtimissüsteemide kujundamisel;
- äriühingu tegevusest tuleneva negatiivse keskkonnajalajälje vähendamine ning positiivse mõju tugevdamine majandusele, ühiskonnale ja looduskeskkonnale;
- ressursside sihipärane ja tõhus kasutamine, rakendades energia- ja ressursisäästlikke lahendusi, edendades keskkonnasõbralikke ja innovatiivseid tehnoloogiaid ning ringmajanduse põhimõtteid;
- kestlikkuse eesmärgi toetavate lahenduste ja partnerite eelistamine hanketingimuste ja väärtuspõhiste hindamiskriteeriumide kaudu, toetades liikumist kliimanetraalsuse suunas;
- kestlikkuse põhimõtete selge ja läbipaistev kommunikatsioon nii äriühingus kui ka koostööpartnerite ja avalikkuse suunal, et toetada ühist arusaama äriühingu eesmärkidest ja vastutusest.

Äriühingu juhatuse esimehel on nõutav riigisaladuse juurdepääsuluba.

Valdkondlikud eesmärgid

Äriühing lähtub oma tegevuste planeerimisel transpordi ja liikuvuse arengukavast 2021–2035, rahvusvahelistest konventsioonidest, Euroopa Liidu õigusaktidest, lennundusseadusest ning muudest asjakohastest strateegilistest ja regulatiivsetest raamistikest ning tagab vastavuse rahvusvahelistele ja riiklikele nõuetele, sealhulgas ICAO, EASA, ISO 9001 ja ISO 14001 standarditele ning infoturbe- ja julgestusvaldkonna nõuetele.

Eesti Vabariik seab äriühingule järgmised valdkondlikud eesmärgid:

1. Eesti rahvusvahelise ja regionaalse ühenduvuse tugevdamine konkurentsivõimeliste ja kestlike lennuühenduste arendamise kaudu, sh:
 - tagada Eesti majanduse ja rahvusvahelise ühendatuse vajadustele vastav lennuühenduste võrgustik, sealhulgas mitmekesine sihtkohtade ja lennuettevõtete valik, otse lennuühendused Euroopa ja teiste Eesti jaoks strateegiliselt oluliste sihtpunktidega ning mõistlik ühenduste sagedus;
 - kasvatada kvaliteetsete rahvusvaheliste lennuühenduste mahtu, panustades Eesti majanduskeskkonna, ettevõtluse, turismi ja konkurentsivõime arengusse ning luues pikaajalist väärtust omanikule, klientidele ja ühiskonnale;
 - kujundada ja rakendada meetmeid uute lennuliinide avamise soodustamiseks, arvestades turupotentsiaali ja Eesti ühenduvusvajadusi, et tagada mitmekesised lennuühendused, hajutada riske, suurendada Tallinna lennuühendusi teenindavate lennuettevõtjate arvu ning reisijate valikuvõimalusi;
 - rakendada lennundusteenuste osas konkurentsivõimelist hinnapoliitikat, et toetada Eesti lennuühenduste arengut ja Lennart Meri Tallinna lennujaama konkurentsivõimet;
 - teha süsteemset koostööd lennuettevõtjate, turismisektori, riigi ja teiste partneritega lennuühenduste arendamiseks ja nende kestlikkuse toetamiseks ning olla valmis

lennuühenduste võimalikult kiireks taastamiseks Eesti jaoks strateegiliselt olulistesse sihtpunktidesse juhul kui suure turuosaga lennuettevõtte oluliselt vähendab või lõpetab Lennart Meri Tallinna lennujaamast lendamist;

- jätkata ASi Tallinna Lennujaam käitavates regionaalsetes lennujaamades teenuste osutamist ja arendamist võttes arvesse lennujaamade kasutajate vajadusi, samuti teenuste kulutõhusust ja optimaalse teenuste korralduse põhimõtteid, tagades nende lennujaamade teenuste kättesaadavuse ja toimimise ka juhul, kui see eeldab täiendavat panustamist äriühingu teistest tuludest.

2. Lennujaamade ohutu ja toimepidev käitamine ning lennujaamataristu kestlik haldamine ja arendamine, sh:

- tagada Lennart Meri Tallinna lennujaama taristu ohutu käitamine ja pidev arendamine tulenevalt lennundustegevuse vajadustest ja muudest lennujaama arengut toetavatest äriühingutest;
- tagada ASi Tallinna Lennujaam hallatavate regionaalsete lennujaamade ohutu käitamine ja arendamine, võimaldades avaliku liiniveo ning vajadusel teiste lendude teenindamist;
- kujundada Pärnu lennujaama käitamise mudel viisil, mis tagab lennujaama jätkusuutliku toimimise, piirkonna ühenduvuse ning kulutõhusa ressursikasutuse, sealhulgas valmistada ette lennujaama käitamise pikaajaline üleandmine sobivale partnerile;
- valmistada ette Kihnu lennuvälja opereerimisest loobumine lennuvälja üle andmise või võõrandamise näol, eelistades võõrandamise puhul piirkonna vajadustest lähtuvat lahendust;
- arendada lennujaamataristut viisil, mis toetab kvaliteetsete rahvusvaheliste lennuühenduste kasvu ja Eesti ühendatust maailmaga ning vastab lennuliikluse, reisijate, kaubaveo ja lennundussektori arenguvajadustele;
- investeerida Lennart Meri Tallinna lennujaama terminalikeskkonda ja lennujaamataristusse, et suurendada lennujaama läbilaskevõimet, parandada kasutajakogemust ning toetada Eesti rahvusvahelise ühenduvuse arengut;
- tagada lennuväljade käitamise ning õhusõidukite, reisijate ja kauba teenindamise vastavus rahvusvahelistele ja riiklikele nõuetele ning ohutus- ja julgestusstandarditele;
- arvestada julgeolekuolukorrast ja lennunduskeskkonnast tulenevate riskidega ning tagada lennujaamade toimepidevus ja valmisolek nende maandamiseks.

3. Äriühingu põhitegevust toetavate ärivaldkondade, teenuste ja ettevõtluskeskkonna arendamine konkurentsivõime, tulubaasi ning Eesti lennundussektori arengu toetamiseks, sh:

- tagada kvaliteetsed reisija- ja lennuväljateenused, sealhulgas teenuste ööpäevaringne kättesaadavus (v.a regionaalsetes lennujaamades), kõrge teenindustase ning lennutegevuse punktuaalsus, et säilitada lennujaama atraktiivsus lennuettevõtjate, reisijate, töötajate ja partnerite jaoks;
- kujundada Lennart Meri Tallinna lennujaama ja teiste äriühingu hallatavate territooriumide arengut kaasaegse, kestliku ja tervikliku lennundust toetava äri- ja ettevõtluskeskkonnana, mis toetab logistikat, kaubavahetust ja investeeringute kaasamist ning loob eeldused uute ettevõtete, lennundust toetavate teenuste ja muude tegevuste koondumiseks äriühingu territooriumidele;

- suurendada äriühingu tulubaasi ja selle mitmekesisust, arendades äriühingu kinnistutel ärikinnisvara ja muid põhitegevusega seotud ärisuundi kooskõlas avaliku huvi, äriühingu strateegiliste eesmärkide ning kaasaegse ärikeskkonna standardite ja heade tavadega;
- arendada ärivaldkondi, mis loovad sünergiat lennuühenduste, reisijate teenindamise, kaubaveo ja teiste kontserni tegevusvaldkondadega ning rikastavad kontserni väärtuspakkumist.

4. Tagada elutähtsa teenuse võimekuse olemasolu vastavalt regulatsioonidele:

- tagada kriitilise taristu ja objektide turvameetmed vastavalt riigikaitse objekti või elutähtsa teenuse tasemele seatud tingimustele;
- tagada kriitilise personali asendatavus ja turvameetmed;
- rakendada küberkaitse ja -turvalisuse nõudeid.

Möödikud:

- 1) Tallinna lennujaam liigub 2030. aasta lõpuks 5 miljoni reisija teenindamise suunas ja iga-aastase eesmärgi kinnitab äriühingu nõukogu;
- 2) regulaarsete lennusihtkohtade arv on 2030. aasta lõpuks vähemalt 60 sihtkohta;
- 3) Tallinna lennujaama terminali läbilaskevõime vastab prognoositavale reisijate nõudlusele;
- 4) äriühingu käitatavad lennujaamad vastavad järjepidevalt rahvusvahelistele ohutus- ja julgestusnõuetele ning tagavad toimepideva teenuse osutamise;
- 5) iga-aastases investeerimiskavas kavandatud investeeringud viiakse ellu vähemalt 90% ulatuses.

Finantseesmärgid

Valdkondlike eesmärkide saavutamist ja tegevuse jätkusuutlikkust peavad toetama järgmised finantseesmärgid:

1. Kasumlikkus - juhtida äriühingut kasumlikult viisil, mis tagab äriühingu pikaajalise arengu, investeerimisvõimekuse, kvaliteetsed rahvusvahelised lennuühendused ning omanikule väärtuse loomise, kusjuures kõik ärivaldkonnad peale regionaalsete lennujaamade käitamise peavad olema majanduslikult jätkusuutlikud ja looma positiivset ärilist väärtust.
 - Omakapitali hinna järgnevateks aastateks (oodatava omakapitali tootluse) määrab Rahandusministeerium oma iga-aastases riigi osalusega äriühingute, sihtasutuste ja mittetulundusühingute koondaruandes, võttes arvesse äriühingu elluviidavate liinitoetusprogrammi meetmete ja regionaalsete lennujaamade kahjumi mõju kasumile.
 - Riik toetab ASi Tallinna Lennujaam omandis olevate regionaalsete lennujaamade käitamist ning lennujaamade julgestus- ja päästeteenuste kulude katmist avaliku huvi, ühenduvuse ja lennundusohutuse eesmärkide täitmiseks.
 - Kasumlikkuse eesmärgi täitmisel arvestatakse ettevõtte strateegilisi eesmärke ning erakorraliste turumuutuste korral võib ettevõtte rakendada meetmeid Eesti jaoks strateegiliselt oluliste lennuühenduste säilitamiseks või taastamiseks ka juhul, kui need mõjutavad lühiajaliselt ettevõtte majandustulemusi.
2. Efektiivsus - äriühing tegutseb kuluefektiivselt, kujundab tegevusvaldkonnale kohased efektiivsus- ja finantsmöödikud ning püüab neid järjepidevalt parandada.

3. Finantsriskide juhtimine - äriühing osaleb majandustegevuses sektori keskmise võrreldava riskitaseme ja optimaalse kapitalistruktuuriga.
- Tagada optimaalne omakapitali ja varade suhe. Optimaalse omakapitali proportsiooni koguvaradest, millest äriühing finantsplaanide koostamisel peab võimalusel lähtuma, määrab Rahandusministeerium riigi osalusega äriühingute, sihtasutuste ja mittetulundusühingute koondaruandes;
 - Hoida netovõla ja EBITDA suhe igal ajahetkel madalam laenulepingutes määratud piirväärtustest.
4. Investeerimistegevus - tagada tegevuse jätkusuutlikkus investeerides stabiilselt arendustegevusse.
- Investeeringud peab olema võimalik katta äriühingu põhitegevuse rahavoogudest ning vajadusel laenukapitali kaasates.
 - Kõik plaanitavad investeeringud peavad olema põhjalikult läbi analüüsitud ning kaasnevad riskid tuvastatud ning arvesse võetud.
5. Dividendipoliitika – omaniku ootus on, et kõik vabal turul opereerivad riigi äriühingud maksavad stabiilset omanikutulu (dividende). Tulenevalt ASi Tallinna Lennujaam peamisest eesmärgist suurendada rahvusvahelisi lennuühendusi läbi selleks vajalike investeeringute ja soodustusmeetmete, arvestatakse dividendide määramisel äriühingu finantsseisundit, investeerimisvajadusi ning võimekust maksta dividendide strateegiliste eesmärkide saavutamist kahjustamata.

Riigi seatavate eesmärkide täitmise eest vastutavad äriühingu nõukogu ja juhatas. Erinevate eesmärkide tasakaalustamise ja omaniku huvide pikaajalise kaitsmise eest vastutab äriühingu nõukogu.

Käesolevas dokumendis sisalduvaid riigi kui omaniku ootusi vaatab osaluse valitseja üle ning ajakohastab vähemalt igal kolmandal aastal.